

نشر مدیریت

و

نسخه السلاخه

www.ketab.ir

علی اکبر مؤمنی

سرشناسه	: مؤمنی، علی اکبر، ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: منشور مدیریت در نهج البلاغه، علی اکبر مؤمنی
مشخصات نشر	: قم: زمینی، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۶۰ ص.
شابک	: ۲۴۰۰۰ ریال: ۲-۲۱-۲۷۸۳-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.	
یادداشت	: کتاب‌نامه: ص. ۱۵۹ هم‌چنین به صورت زیرنویس
موضوع	: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. نهج البلاغه - مدیریت
موضوع	: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. نهج البلاغه - نقد و تفسیر
موضوع	: مدیریت (اسلام)
موضوع	: مدیران - اخلاق حرفه‌ای - جنبه‌های مذهبی - اسلام
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۲ م ۸ / ۳۸۰۹ / BP
رده‌بندی دیویی	: ۲۹۷/۹۵۱۵

منشور مدیریت در نهج البلاغه

مؤلف: علی اکبر مؤمنی

ناشر: انتشارات زمینی

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۲

شمارگان: ۳۰۰۰

بها: ۲۴۰۰۰ ریال

پست الکترونیک: akmomeni@gmail.com

مرکز پخش: ۰۹۱۲۲۵۳۷۲۳۹

تمامی حقوق برای مؤلف محفوظ است.

فهرست مطالب

۱۱ مقدمه

فصل اول. اخلاق مدیریت

۱۶ اطاعت از خدا

۱۶ به دست آوردن خشنودی خدا

۱۶ خودسازی

۱۷ صبر و بردباری

۱۸ مدارا

۱۹ امانتداری

۱۹ تواضع

۱۹ گذشت

۲۰ وفای به عهد

۲۱ استقامت

۲۲ عدالت اقتصادی

۲۲ اعتدال در بخشش

۲۳	اعتقاد به مقدس بودن هدف و وسیله
۲۳	الگوپذیری
۲۳	برقراری رابطه با افراد خوش سابقه
۲۴	پرهیز از دنیاطلبی
۲۴	پرهیز از امتیازخواهی و تغافل
۲۵	پرهیز از امتیاز دادن به خویشاوندان
۲۵	پرهیز از خودپسندی
۲۶	پرهیز از دورویی
۲۶	پرهیز از منت گذاری
۲۶	پرهیز از طمع کاری
۲۷	پرهیز از نسیم کاری

فصل دوم: برنامه ریزی

۳۰	شناخت هدف
۳۰	تقسیم کار
۳۱	مباشرت در انجام امور اختصاصی
۳۱	نظم
۳۴	رعایت سلسله مراتب اداری
۳۴	پرهیز از شتاب زدگی
۳۵	پرهیز از کارهای گوناگون

فصل سوم: تصمیم گیری

۳۸	یاری خواستن از خدا در کارها
۳۸	مشورت
۴۰	قاطعیت

فصل چهارم: گزینش

۴۲	دقت در گزینش مُنبشیان
۴۲	گزینش کارکنان
۴۳	آزمودن کارکنان
۴۳	شایسته‌سالاری
۴۳	ویژگی یاران نزدیک
۴۴	دقت در انتخاب نماینده

فصل پنجم: روش برخورد با کارکنان و زیردستان

۴۶	ایفای نقش پدران
۴۶	روشن‌گری
۴۶	توجه به روحیات افراد
۴۷	عدالت و انصاف
۴۷	ارتباط مستقیم
۴۸	گشاده‌رویی
۴۸	پاسخ‌گویی به نیازها
۴۸	اختصاص وقت به مراجعه‌کنندگان
۴۹	مشارکت و همدلی
۴۹	تأمین رضایت عمومی
۵۰	تمجید
۵۱	دلجوایی
۵۲	عیب‌پوشی
۵۳	ایجاد امنیت شغلی
۵۳	توجه به معیشت کارکنان
۵۳	روش برخورد با سخن‌چین

۵۴ روش برخورد با خطاکار

۵۴ روش برخورد با قانون شکنان

فصل ششم: نظارت و ارزشیابی

۵۶ روش شناخت افراد

۵۶ گماردن بازرسان مخفی

۵۷ قدرشناسی

۵۸ روش برخورد با نیکوکار و خطاکار

۵۸ نظارت مردمی

۵۹ هرست نابع

مقدمه

از جمله مهم‌ترین تفاوت جامعه غربی نسبت به جامعه اسلامی، جدایی دین از سیاست در حوزه‌های مختلف زندگی سیاسی و اجتماعی است که در محافل علمی، آثار دانشمندان و زندگی مردم به روشنی مشاهده می‌شود. دانشمندان غربی تلاش کرده‌اند فارغ از ارزش‌های معنوی و کرامت انسانی، به نظریه پردازی در سرزده‌های مختلف زندگی بشری از جمله مدیریت پیردازند با عقل، فهم و تجربه خویش جامعه بشری را اداره نمایند.

امروزه آن‌چه به عنوان علم مدیریت در کشورهای مختلف از جمله در کشورهای اسلامی مورد مطالعه و تحقیق قرار می‌گیرد و در دانشگاه‌ها تدریس می‌شود، دانشی غربی است و اصول و مبانی آن حاصل تلاش اندیشمندان و صاحب‌نظران در قرون مختلف است؛ هر چند این اصول در بسیاری از موارد با تفکر و حیانی همگونی دارد، اما در برخی مسائل با آموزه‌های و حیانی ناسازگار، بلکه متضاد است؛ از این رو مدیریت غربی پیش از آن‌که در جوامع اسلامی به عنوان الگو مطرح شود، نیازمند بومی‌سازی و استخراج اصول و مبانی از آموزه‌های اسلامی است.

گرچه پیشرفت‌ها و تحولات دانش مدیریت در جهان را نباید نادیده گرفت و بهره‌مندی از یافته‌های علمی و تجربی

بشر در عرصه‌های مختلف ضروری است، اما یافته‌های تجربی و دستاوردهای عقلانی به تنهایی برای اداره آن‌ها کافی نیست و بشر در مدیریت، نیازمند آموزه‌های وحیانی است.

۱۲

ما معتقدیم اسلام در عرصه‌های مختلف از جمله مدیریت و اداره کردن جامعه، به نیازهای بشر پاسخ داده است؛ مباحث مدیریتی که در قرآن و روایات مطرح شده، نه تنها منبع اندیشه مدیریت اسلامی محسوب می‌شود، بلکه منبعی برای تمامی اندیشه‌ها و مکاتب مدیریتی است و از میان روایات ائمه اطهار علیهم‌السلام سخنان امام علی علیه‌السلام در نهج البلاغه سرشار از اندیشه‌های مدیریتی و اصول مدیریت است.

تمامی تفکر، اندیشمندان، ادیبان، حقوق‌دانان، جامعه‌شناسان، روان‌شناسان، سیاستمداران و مدیرانی که به فراخور ظرفیت دانش خویش از دریای بی‌کران معارف و حکمت نهج البلاغه بهره‌مند شده‌اند در برابر زیبایی سخن امیر بیان و معانی بلند کلام حضرتش و نیز در برابر عظمت روح آن حضرت سر تعظیم فرود آورده‌اند.

عظمت مقام و سخنان شگفت‌انگیز آن قله بلند دانش و وارث علم پیامبر، اندیشمندان را بر آن داشت تا در صدد جمع و تدوین سخنان حضرت برآیند و در این زمینه کتب متعددی تألیف نمایند؛ از جمله کسانی که در جمع سخنان آن حضرت همت گماشت، سید رضی رحمته‌الله م ۴۰۶ ق است که گنجینه بی‌نظیری تحت عنوان نهج البلاغه را فراهم آورد. این گنجینه ارزشمند ۲۴۱ خطبه و سخن، ۷۹ نامه و ۴۸۰ حکمت را در خود جای داده است.

نویسنده معروف مسیحی استاد امین نخله، خطاب به

شخصی که از وی درخواست کرده بود صد کلمه از سخنان آن حضرت را برگزیند، تا وی به صورت کتابی منتشر سازد، می‌گوید:

«از من خواسته بودی که یک صد کلمه از گفتار بلیغ‌ترین و فصیح‌ترین عرب (ابوالحسن علی بن ابی طالب) را انتخاب کنم تا آن را در کتابی منتشر کنی. فعلاً از کتاب‌های ادبی که باید برای این منظور مورد استفاده قرار گیرد در اختیار ندارم جز چند کتاب که از جمله انجیل بلاغت (نهج البلاغه) است.

اینک این کتاب را در دست گرفته‌ام و صفحاتش را با انگشتانم ورق می‌زنم، به خدا قسم نمی‌دانم چگونه از میان صد کلمه گهربار یک صد کلمه آن را انتخاب کنم بلکه از انتخاب یک کلمه از میان کلمه‌های دیگر هم عاجزم؛ زیرا این کار، درست به این می‌ماند که دانه یا قوتی را از کنار دانه دیگر بردارم. سرانجام این کار را کردم، در حالی که دستم یا قوت‌های درخشانده را زیر و رو می‌کرد و چشمانم از پرتو نور آن‌ها خیره شده بود.»^۱

آن چه فراروی خواننده گرامی قرار دارد، ۱۱۰ دستورالعمل و توصیه مدیریتی از سخنان حکیمانه امیر سخن علی بن ابی طالب علیه السلام پیرامون دانش و مهارت‌های مدیریت است که از خوان نعمت نهج البلاغه فراهم آمده و به منظور سهولت بهره‌برداری در شش موضوع اصلی و ۶۸ موضوع فرعی تنظیم شده است.

۱. ترجمه شرح نهج البلاغه ابن میثم، ج ۱، مقدمه مترجم، ص ۱۰.

با توجه به هماهنگی عناوین و موضوعات این کتاب با سرفصل‌های دانش مدیریت در دانشگاه‌ها و محافل علمی، علاوه بر مدیران گران‌قدر در سطوح مختلف اداری، دانشجویان و اساتید محترم رشته‌ها و گرایش‌های مدیریت نیز از محتوای آن بی‌نیاز نخواهند بود. این مجموعه دارای ۱۴ شش فصل شامل عناوین زیر است:

۱. اخلاق مدیریت؛
 ۲. برنامه‌ریزی؛
 ۳. تصمیم‌گیری؛
 ۴. گزینش؛
 ۵. روش برخورد با کارکنان و زیردستان؛
 ۶. نظارت و ارزشیابی.
- امید است رهروان این راه هم‌ام، جان خویش را از نسیم عطر آگین کلامش صفا بخشند. و اصول مدیریت علوی را سرلوحه کار خویش قرار دهند.

علی اکبر مومنی

تابستان ۱۳۹۲